

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-54>

**ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES AND PROSPECTS
FOR THE DEVELOPMENT OF DIGITALIZATION
AS A PUBLIC ADMINISTRATION TOOL**

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТА ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ**

Pomaza-Ponomarenko A. L.

*Doctor of Public Administration,
Senior Researcher
Head of the Scientific Department
for the Study of State Security Problems
National University of Civil Defense
of Ukraine
Kharkiv, Ukraine*

Помаза-Пономаренко А. Л.

*доктор наук з державного
управління, старший дослідник,
начальник наукового відділу
з дослідження проблем державної
безпеки
Національний університет
цивільного захисту України
м. Харків, Україна*

Taraduda D. V.

*Candidate of Technical Sciences,
Associate Professor
Deputy Head of the Department
of Organization and Technical Support
of Emergency and Rescue Operations,
National University of Civil Defense
of Ukraine
Kharkiv, Ukraine*

Тарадуда Д. В.

*кандидат технічних наук, доцент,
заступник начальника кафедри
організації та технічного
забезпечення аварійно-рятувальних
робіт
Національний університет
цивільного захисту України
м. Харків, Україна*

Semiletov O. S.

*Doctor of Philosophy, Senior
Researcher, Scientific Department
for the Study of State Security
Problems, National University of Civil
Defense of Ukraine
Kharkiv, Ukraine*

Семілетов О. С.

*доктор філософії, старший науковий
співробітник наукового відділу
з дослідження проблем державної
безпеки
Національний університет
цивільного захисту України
м. Харків, Україна*

Зовнішня агресія рф зумовлює зниження рівня безпеки України, дестабілізуючи належне функціонування її найважливіших сфер суспільної життєдіяльності. Дана обставина зумовлює необхідність

прийняття заходів, які унеможливають стагнацію економіки України та поширення негативних соціальних явищ і процесів. Серед цих заходів можна виокремити насамперед ті, що стосуються цифровізації та цифрової трансформації. Остання як раз і покликана забезпечити кількісно-якісні зміни у найважливіших сферах суспільної життєдіяльності. У цьому контексті можемо відзначити, що набувають актуальності питання, пов'язані з організацією діяльності органів публічного управління щодо забезпечення цифрової трансформації, що покликано підвищити якість послуг, які надаються населенню. При цьому цифрова трансформація передбачає результативне застосування цифрових технологій (хмарних сервісів, штучного інтелекту, big data тощо).

Сьогодні увесь світ активно впроваджує цифрові технології, що мають забезпечити цифрову трансформацію у державному та приватному секторах. Зрозуміло, що особливу цікавість викликають технології штучного інтелекту, адже мають здатність самостійно вирішувати надскладні завдання, при цьому самовдосконалюватись і вчитись. Власне, ці технології представляють собою «систему запитів – відповідей», яка тільки набирає обертів, але поки що відсутнє чітке бачення перспектив її розвитку. Відтак, потрібно говорити про вдосконалення системи оцінювання ризиків застосування цифрових технологій і штучного інтелекту у публічному управлінні, що має безпосередню відповідність державним пріоритетам України у сфері безпеки, економіки та суспільного розвитку.

Слід відзначити, що в Україні цифрова трансформація є новою віхою в системі публічного управління й економіки, оскільки покликана забезпечити в їхніх межах зміну кількісно-якісних показників у бік покращення. Очевидно, що в цьому контексті актуалізуються проблемні питання, пов'язані з організаційно-правовим забезпеченням, адже все в суспільстві та державі має виникати та розвиватись у межах правового поля.

Наразі в Україні відсутнє необхідне законодавче забезпечення цифрової трансформації та використання штучного інтелекту. Звісно, не можна стверджувати, що відсутнє будь-яке правове забезпечення цифровізації на вітчизняних теренах. Так, затверджено «Дорожню карту з регулювання штучного інтелекту» (2023 р.), яка розроблена Міністерством цифрової трансформації України [1]. Дорожня карта є покроковим планом для впровадження національного законодавства щодо розвитку штучного інтелекту (далі – ШІ), що відповідає основним положенням першого у світі закону про ШІ (AI Act ЄС). Цей європейський закон включає інтеграцію методології HUDERIA. Варто

зауважити, що «Дорожня карта з регулювання штучного інтелекту» розрахована на впровадження методології HUDERIA, але в економічну сферу загалом і для покращення діяльності бізнес середовища. У той же час, дана методологія може впроваджуватись і в межах державного сектору. Дана гіпотеза висловлена з огляду на те, що методологія HUDERIA передбачає єдиний підхід до ідентифікації, аналізу й оцінювання ризиків впливу ШІ на права людини, демократію та верховенство права. У продовження можна відзначити, що адаптація методології HUDERIA в Україні відповідає державним пріоритетам у забезпеченні прозорості, підзвітності та етичності використання новітніх технологій у державному управлінні (див. наказ МОН «Про внесення змін до наказу Міністерства і науки України від 07.09.2023 р. № 1104» № 1202 від 04.10.2023 р.) [2].

На наше переконання, використання методології HUDERIA на вітчизняних теренах передбачає впровадження низки наукових підходів: інституційного, ризик-орієнтованого та інших. Їх застосування під час публічного управління та правового регулювання ШІ дозволить Україні запобігати можливим негативним наслідкам впровадження технічних рішень, зокрема в контексті безпеки даних, приватності та кібербезпеки. Проект також підтримує інтеграцію України в європейський законодавчий простір. Зважаючи на важливість інновацій та цифровізації для економічного розвитку та післявоєнного відновлення України, упровадження сучасних механізмів регулювання ШІ сприятиме підвищенню ефективності публічного управління, створенню нових економічних можливостей та зміцненню правової системи.

Відзначимо, що «Дорожня карта з регулювання штучного інтелекту» має реалізуватись у 2 етапи. У межах 1 етапу передбачено надання бізнесу можливостей та інструментів для підготовки до майбутнього регулювання, державі – часу для розуміння ринку, ризиків та набуття фактичної спроможності впроваджувати закон (створення регулятора), громадянам – обізнаності в тематиці [1].

Згідно з формулюванням другого етапу передбачена імплементація AI Act, що ймовірно співпаде із отриманням вимог від ЄС щодо його імплементації. Можлива поступова імплементація із поступовим впровадженням найбільш вимогливих положень (bottom up 2 етапу). Відповідно до аналізованої дорожньої карти передбачені розробка та прийняття низки організаційно-правових заходів (рис. 1). Реалізація дорожньої карти передбачає дотримання таких принципів: сервісна

функція; виваженість; партнерство та саморегуляція; глобальна перспектива; продуктивний підхід [там само].

Рис. 1. Організаційно-правові заходи, передбачені на 1 етапі «Дорожньої карти з регулювання штучного інтелекту»
Джерело: складено на підставі [1]

Отже, актуальним завданням України є розробка та прийняття закону про штучний інтелект, а також реалізація державних програм, заходів, інструментів, що повинні бути спрямовані на забезпечення цифрової трансформації в системі публічного управління, економіці та суспільстві. Відтак, потрібно створити модель, з одного боку, антикризового управління за допомогою штучного інтелекту, а з другого – стратегічної цифрової трансформації публічного управління на рівні регіонів, які є найбільш наближеними до потреб населення.

Література:

1. Дорожня карта з регулювання штучного інтелекту. URL: <http://www.kmu.gov.ua/news/rehuliuwannia-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfyri-prezentuvalo-dorozhniu-kartu>.
2. Наказ МОН «Про внесення змін до наказу Міністерства і науки України від 07.09.2023 р. № 1104» № 1202 від 04.10.2023 р. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/Konkurs.vidbir.proektiv.nauk.robir-molodykh.vchenykh-2023/2023/10/04/Nakaz.MON.vid-04.10.2023-1202.pdf>